

גליון תזרני בהלכה, אגדה ומוסר

דברי מאיר

מאוצרוותיו של הרה"ג רבי מאיר סנדר שליט"א

מו"צ בירושלם תובב"א ומה"ס 'דברי מאיר' ועוד

בס"ד

תשרי התשפ"א

גליון מס' 25

שימו לב!

בימי 'בין הזמנים' הבעל"ט
לא יתקיים

השיעור השבועי בהלכה ואגדה
ממורנו הרב שליט"א

פנינים ופרפראות

על פרשות השבוע שבהודש זה

דבריהם הם זכרונם

פרקי חיים מרבוותיו הקדושים
שיום פקידת שנתם בהודש זה

| ראש השנה |

משלוח מנות בערב ראש השנה...

מסופר, שפעם אחת בערב ראש השנה, נכנס אל ביתו של הרה"ק בעל ה"אמרי אמת" מגור זיע"א יהודי ספרדי מבני ירושלים, ובידו משלוח מנות עבור הרבי... ה"אמרי אמת" קם וקבלו ממנו בחביבות, כשהוא מפטיר: "גו, ה'פרי חדש' היה רב דירושלים!" מבלי לפרש יותר...

חיפשו המקורבים ומצאו, שה"פרי חדש" כותב בהלכות ראש השנה (ס' תקפא) בזה הלשון: "ונוהג אני לשלוח מנות וכו' בערב ראש השנה, כדכתיב (נחמיה ח), "לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים, ושלחו מנות לאין נכון לו, כי קדוש היום לאדונינו, ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעזכם". וכתוב שם בהמשך, "וילכו כל העם לאכול ולשתות ולשלוח מנות"...

(פנינים)

| פרשת האזינו |

כי לא דבר רק הוא מכם (כ.ב. מז)

פירשו חז"ל: "אם ריק הוא - מכם הוא" (ירושלמי פאה פ"ה). והנה, "מכם" - גימטריא "מאה", רמז לדברי חז"ל "אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחת" (חגיגה ט). כלומר אם לא יגעת כדבעי וריק הוא בידך, סימן ששנית רק כמנין "מכם". אך השונה פרקו 101 פעמים, נאמר בחז"ל "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו" (פסחים ג), "לכאן" - גימטריא 101, ותלמודו מתקיים בידו.

(ספריים)

| חג הסוכות |

ושאבתם מים בששון (ישעיהו יב. ג)

רעיון מתוק ונפלא אמר הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א: בראש השנה אנו עושים תשליך כמו שגאמר "ותשליך במצולות ים כל חטאתם", ומשליכים את כל העבירות לים. אך בימי חג הסוכות, ע"י שמחת הימים הללו, עושים עם ישראל תשובה מאהבה. ואמרו רבותינו (יומא פו:) שהשב בתשובה מאהבה. זדונות נהפכים לו לזכויות. אם כן, כל העוונות שהושלכו בראש השנה למצולות ים, כעת נהפכו לזכויות. על כן שואבים אנו בחג הסוכות את המים בששון - ומבקשים את אותם עבירות שהושלכו, כי מעתה זכויות הם...

(תוכו רצוף אהבה)

| שמיני עצרת - שמחת תורה |

חתן תורה וחתן בראשית...

העולם מספרים, שפעם ראו עם הארץ ש-שש ושמש בשמחת תורה. ושאלוהו, לשמחה מה זו עושה? וכי מה שייכות יש לך עם התורה הקדושה שאתה שמח כל כך בשמחתה? וענה ואמר, וכי ביום שמחתו של אחי העוסק בתורה לא אשמח עמו?!

ולי נראה, שלכן תיקנו קדמונינו שני 'חתנים' ביום הזה: חתן תורה - הוא העוסק בתורה שהשלים לחם חוקו ושש ושמש לגמרה של תורה. וחתן בראשית - הוא זה שמקבל על עצמו להתחיל מהיום, ואף הוא בכלל חתני השמחה ביום גדול זה!

(אמרות ופנינים)

| פרשת בראשית |

ינח מצא חן בעיני ה' (ו. ה)

- מדוע התורה הקדושה מגלה זאת? כדי שנלך בדרכי הצדיקים, כמו שכותב הרמח"ל זצ"ל ("בדרך עץ החיים") שראוי לכל אדם שיתבונן, מה עשו אבות העולם שכך חשק בהם ה'. והנה התורה הקדושה לא מספרת לנו מאומה ממעשיו של נח, במה זכה לכך! ואמר מוריניו הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל: הדברים מפורשים בהמשך הכתוב - "ונח מצא חן בעיני ה', ואלה תולדות נח"! מתי האדם מוצא חן בעיני ה'? כאשר תולדותיו, צאצאיו, מתחנכים בדרך ה'!...

(מעין השבוע)

ו' תשרי - היארצייט של הרה"ק ר' אריה לייב ב"ר ברוך, ה"שפאלער זיידע" [ה'סבא משפולי] זיע"א, נפטר בשנת תקע"ב [לפני כמעט 210 שנה].

קודם שנולד לא היה לאביו ילדים, ויום אחד פגש הלך ביער שהבטיחו בן בעוד שנה, והסימן לזה שהוא יבוא לברית - וכך היה, שהגיע אותו הלך אחרי הברית ובירך את התינוק: "אצל אברהם אבינו ע"ה נאמר: 'ואברהם זקן' - דהיינו שהוא סבא של כולם וכן תינוק זה יהיה 'זקן' - סבא של כולם", כל המשתתפים צחקו אך אביו שהכיר את ההלך שבירכו בבן ענה 'אמן', ואותו הלך היה הבעש"ט זיע"א לפני התגלותו, ומאז קראו לו כולם: סבא - זיידע...

היה ת"ח גדול וסיים את הש"ס הרבה, והיה פודה שבויים במסירות נפש. ידוע המעשה שפעם אחת נתחלף עם האסיר שתפסו הפריץ לרקוד עם הדב בבגדי דב, ורקד וניצח את הדב והציל את היהודי שהיה כבר חלוש, ומזה הניגון: "האפ קאזאק", שזה הריקוד עם הדב.

מסופר בהגדה של פסח 'פרדס ההגדה' שפעם אחת בליל הסדר אמר לבנו הקטן, תאמר "קדש"! ואמר: "קדש - כשאבא בא מבית הכנסת ימהר לקדש מיד", אמר לו הסבא: מדוע אינך אומר את ההמשך "שלא ירדמו התינוקות וישאלו מה נשתנה" [שכל זה מדברי הגמ' פרק ערבי פסחים], ענה לו הבן: "כי הרב'ה לא לימד..."

למחרת הגיע הרב'ה לטיש של הסבא, אמר לו הסבא "למה לא לימדת את הילדים את ההמשך?" אמר לו הרב'ה, "כי לא יקלטו את זה", אמר לו הסבא: דע לך שנוסח זה הוא מעין פתיחה לליל הסדר - וכמו שמבואר בזה"ק פתיחה: "אני ישנה וליבי ער" שאפילו שעם ישראל ישן ליבם ער להקב"ה, וזה פירושו כאן: "כשאבא" שבשמים - הקב"ה - "בא מביהכנ"ס" לראות את הסדר של עם ישראל מבקשים "שימהר לקדש מיד" להחזירם מהגלות ולקדשם - "שלא ירדמו התינוקות" - עם ישראל - "כי נער ישראל ואוהבו" - בגלות הארוכה. ואז געה הסבא בבכיה יחד עם כל המשתתפים. אח"כ נתעורר ואמר: הבן צריך גם לשמח את האבא - ורקד בעיגול כדרכו.

ת.נ.צ.ב.ה.

(מתוך שיעור - ז תשרי תש"פ)

שואלין ודורשי

הלכה, אגדה ומנהג
בעניני דינא

• עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים •

א. עשיית - כחול המועד

למדתי היום דבר חשוב עם החברותא (הבה"ח אהרן טובי שיחי) בספר "קיצור שולחן ערוך" (הל' עשיית) בשם הרמ"ק זיע"א שכותב, **עשיית זה כמו חוה"מ, ויש למעט במלאכה ולעסוק בתשובה.**

וכמובן שאין כוונתו ממש כמו חוה"מ - שאין לכבס וכדו', אלא שלא יעסוק הרבה במלאכה, כי זה מסיח דעתו מתשובה.

ב. עשיית - להתנהג בחסידות

עוד כתב שם (וכן הביאו המ"ב והפוסקים), שיש **להתנהג בימים אלו בחסידות יתירה, וגם מה שלא מקפידים כל השנה יש להקפיד, כגון שאם אוכל כל השנה פת פלטר [פת שאפה את זה גוי, רק לא הוסיף בתוכה עוד דברים] שאסורו חכמים משום קורבה שלא יתחתן עם הגויים - אך מעיקר הדין כשאין לו פת אחרת זה מותר, בעשיית ישתדל לאכול רק פת ישראל.**

בענין זה של פת פלטר היה לי **סבא בשם הרב קנטור זצ"ל שהיה גר בשפייה [כיום שפיים] לפני כמה שנה, והיה שם רק פת עכו"ם וכל בוקר זרק לתנור קיסם [שיקרא שישאל אפה].** בוקר אחד תפסו הערבי ושאלו 'מה זה?' [כי חשש לכשפים], והוא ענה לו בפקחותו שכתוב: "בזיעת אפך תאכל לחם" - שציונו ה' לטרוח קצת על האוכל ולכן אני זורק קיסם...

ג. טבילה בערב יוהכ"פ

היום היחיד בשנה שיש חיוב לטבול מעיקר הדין, זה ערב יום הכיפורים שאף יש צד בשו"ע לברך על טבילה זו [ואף שיש ענינים גדולים לטבול בערב שבת ויו"ט כאן זה חיוב וכמו שמעיר רבינו הגר"א זיע"א בביאורו במקום: "וטבילה זו לאו מהא דר' יצחק (שחייב אדם לטהר עצמו ברגל) שאינו בזה הזמן שכולנו טמאי מתיים"].

וכתב המ"ב (הל' ער"ה) בשם ה'חיי אדם' שיש ענין לטבול משעה לפני חצות והלאה, וזה מדברי קבלה - אך מעיקר הדין אפשר לטבול מעלות השחר [אגב, בער"ה זה לא כתוב כחובה, אלא כתוב ברמ"א: "יא שיש לטבול - וכמו ששמעתי ממור"ן מן הגר"ע אויערבך שליט"א].

יש לציין, שבספר "מטה אפרים" כתב, שיש ענין בטבילה זו להיזהר מחציצה [כגון לגזור צפורניים וכדו']. וזכורני שמרן הגר"ש אלישיב זצ"ל לא הקפיד על זה (שאלוהו פעם כשהגיע לברית בערב יוהכ"פ בשיבת קול יעקב).

ד. חמשת הענינים שאסורים ביוהכ"פ

כמבואר במשנה (יומא), ישנם ה' ענינים שאסור לעשות ביום הכיפורים: א. אכילה ושתייה. ב. סיכה. ג. רחיצה. ד. נעילת הסנדל. ה. תשמיש המיטה.

ה. סיכה שאינה של תענוג

יש לדעת, שלמרות שבט' באב מותרת סיכה שלא של תענוג (עי' ביאור הלכה וכן פסק מרן הגר"ן קרליץ שליט"א), ולכן **מותר לשים דאורדונט בט"ב** [ולכאורה גם בשיש לזה ריח טוב - כמו ששאל הבה"ח ר' דניאל הירש שיחי - שהרי אין זה לתענוג אלא להעביר ריח הזיעה]. עכ"פ ביוהכ"פ שעיקרו מדאורייתא [למרות שענינים אלו אינם מדאורייתא, חוץ מאכילה ושתייה, לדעת רוב הפוסקים ולא כהר"ן], אסור שום סיכה.

ו. רחיצה ביוהכ"פ

כמו"כ אסורה רחיצה - אך זה רק רחיצה של תענוג, ולכן **רחיצת הידים אחר בית הכסא ובבוקר מותרת - עד פרקי האצבעות.** ונסתפקתי האם פרקי האצבעות זה מעל הפרק לכיוון היד, או רק האצבעות למטה, ואמר לי מרן הגר"ן **יצחק זילברשטיין שליט"א** שיש ליטול עד מעל האצבעות, שכן הרופאים אומרים שהפרק שייך לאצבעות. ודע, שכיון שמעיקר הדין צריך ליטול ידים עד הפרק, לכן לא נקרא שמתפלל ביוהכ"פ בטומאה ח"ו.

ז. אכילה ושתייה ביוהכ"פ

על אכילה ושתייה אין להאריך - שבעז"ה כולם ירגישו טוב - והכלל בזה, שאם זה **פיקוח נפש ע"פ מומחים** [כדאיאתא במשנה (יומא): "מאכילין אותו עפ"י בקיאים ואם אין שם בקיאים מאכילין אותו על פי עצמו"], **מאכילים את החולה מיד.** וידוע שב'בריסק' מאד הקילו בזה, וכששאלו את מרן ה"בית הלוי": היתכן? השיב: אנחנו לא מקילין ביוהכ"פ - אלא מחמירים ב"חוי בהם"... ולכן כל ספק פיקו"ל האכילה מיד.

עוד ידוע המעשה מה"בית הלוי, שבמוציא יוהכ"פ לא המתין לחומרא עד מאוחר מאד, וכששאלוהו על זה, אמר - שהשו"ע כותב שיש להמתין - "עד שיצא הספק מליבו", ולא שיצא ליבו מספק...

(מתוך שיעור - ד' תשרי תש"פ)

אורחות צדיקים

סיפורי מופת והנהגות קודש
מגדולי ומאורי הדור שליט"א

אחת מדמויות ההוד שזכה דורנו להתעטר ולהתפאר בהן, היא דמותו הקדושה והקורנת של **מרן המשגיח הגאון הצדיק רבי חיים וואלקין שליט"א** - (נולד ביום ג' תשרי ה'תש"ה) מנהלה הרוחני של ישיבת 'עטרת ישראל', נשיא ארגון הקירוב 'שובו', ובעל 'דעת חיים' על התורה והמועדים, ועוד. סיפור חייו מעורר השראה, ואכמ"ל.

זכה מורנו הרב שליט"א לקירבה מיוחדת אצל מרן המשגיח שליט"א, שאף העיד על כך בעצמו והאריך בשבחיו בהסכמה לספרו 'דברי מאיר' על הלכות שבת: "שמחה גדולה ויומא טבא לכל עמלי התורה בכל אתר ואתר, בהופעתו של ספרו הנכבד על הלכות שבת מאת ידידנו ויקירנו מאד נעלה, רבי מאיר סנדר הי"ו, שהוא אחד מבני עלי-ה המועטים ושקידתו ועמלו בדבר ה' זו הלכה, היא להפליא... רבי מאיר שיחי', מאוד אהוב וקרוב עלי, ועתידי לגדולות בשדה ההלכה, להאיר עיניהם של כללי ישראל, ומאד שמחתי בהזדמנות זו להביע הוקרתי אליו, בראש ספרו".

בענותנותו העצומה, לא פעם ולא פעמיים, **שולח מרן המשגיח שליט"א את השאלות ההלכתיות המובאות לפניו - אל מורנו הרב שליט"א** ששייב עליהן [חלק מן המכתבים פורסמו מעל במה זו. ראה במדור 'מכתבי תורה והוראה': גליון מס' 11 - מנ"א תשע"ט, גליון מס' 21 - סיון תש"פ, ובגליון זה].

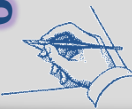
זכנו ה' יתברך לצעוד לאורו ולהינות מזיו תורתו ומוסריו המאירים עוד רבות בשנים, בבריאות איתנה. אכ"ר.

מורנו הרב שליט"א עם מרן המשגיח שליט"א

מכתבי תורה והוראה

שהשיב מורנו הרב שליט"א

להיטמא למת יהודי מתבולל ולשבת עליו 'שבעה'

בס"ד, יום ד', י' במנ"א תשע"ז

כב' מו"ר הגה"צ ר' חיים וואלקין שליט"א,
שלו' וברכה וכט"ס!

במענה לשאלת גיסו הגאון הרב קלעמר שליט"א, במעשה שיש בקהילתו יהודי אחד של"ע נשא גויה ונפטר ל"ע, ואחיו שואל אם מותר לשבת עליו שבעה, והאם מותר להיטמאות לו בלוויה, כי הוא כהן.

הצגתי השאלות לפני הגאון הגדול ר' אליעזר הלוי דינר שליט"א - גאב"ד עדת ישראל וחבר בד"ץ שארית ישראל - והשיב כך:

א. ודאי שיכול לשבת עליו שבעה, ויזכה בזה לנשמתו של אחיו - אך אינו מחויב.

ב. פשוט שלא יכול להיטמאות לו כאשר הוא כהן, ולכן יתרחק ד' אמות מהמיטה ולא יעמוד בתוך האוהל אשר הנפטר מונח שם.

בברכה לבשורות טובות במהרה,
תלמידו, מאיר סנדר
עיה"ק ירושלם תובב"א

פורטל התוכן הרשמי של מורנו הרב שליט"א

< ארכיון גליונות 'דברי מאיר' > ארכיון שיעורי מוה"ר שליט"א < הודעות > גלריות < שאלות למוה"ר שליט"א > ועוד

או בלחיצה על הקישור: **מכון 'דברי מאיר'**

כנסו לכתובת: <https://5e1c4309dd0b6.site123.me/>